

Rinze Ijbema - Lucas 21, 29-31.

[1] ‘Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft hij tot ons gesproken door zijn Zoon, die hij heeft aangewezen als enig erfgenaam en door wie hij de wereld heeft geschapen. In hem schittert Gods luister, hij is zijn evenbeeld, hij schraagt de schepping met zijn machtig woord.’ Vandaag is de eerste zondag van advent en wij hebben het geluk dat we kunnen vieren dat God het niet bij woorden heeft gelaten, maar zichzelf helemaal heeft bloot gegeven in zijn Woord, dat net zo’n lichaam als dat van ieder van ons heeft gekregen, Jezus, zoon van God en kind van Maria. In Hem spreekt God onze lichaamstaal.

Lichaamstaal. Ik las van een onderzoek dat zegt dat maar 7% van onze communicatie in woorden gaat. De rest is lichaamstaal. Nou las ik dat op Wikipedia, dus je moet me niet vastpinnen op een paar procenten meer of minder. Maar het lijkt me veilig om te zeggen dat we vooral spreken zonder woorden. Hoe jouw stem klinkt, hoe je ogen staan, of de zon schijnt, het zegt me allemaal meer dan alleen jouw woorden. En ook van binnen, of ik net gegeten heb, of ik een volle agenda heb, het heeft allemaal veel meer invloed op mijn reactie op de woorden die jij zegt of op de dingen die ik lees dan die woorden alleen. Ik noem het voor het gemak even allemaal lichaamstaal: niet de woorden, maar de werkelijkheid zelf, en hoe die je zintuigen en je waarneming je beïnvloedt.

[2] God maakt vaak gebruik van die taal van de schepping, om de boodschap van de bijbel te onderstrepen. Één van de profeten van Israël, Joël, zei: ‘Wees niet bang meer, akkers, barst uit in gejubel; want de HEER doet grote daden! Wees niet bang meer, dieren van het veld, want een kleed van groen bedekt de woestijn, de bomen dragen volop vrucht, vijgenboom en wijnstok geven hun rijkdom.’ Wat denk je, als God gaat komen vol genade, dan zul je het beleven. ‘Mij spreekt de vijgenboom een taal.’ En onze Heer Jezus zelf houdt je diezelfde vijgenboom voor als een spiegel: ‘Kijk naar de vijgenboom en naar al de andere bomen. Als je ziet dat ze uitlopen, weet je dat de zomer in aantocht is.’

[3] Laten we ons vanmiddag openstellen voor wat de Heer ons hier mee wil geven. Laten we luisteren naar zijn woorden, laten we kijken naar de beelden die Hij oproept en wat dat bij ons losmaakt, laten we leerlingen zijn van onze Meester.

1. 'Kijk naar de vijgenboom en naar al de andere bomen. Als je ziet dat ze uitlopen, weet je dat de zomer in aantocht is. Zo moeten jullie ook weten, wanneer je die dingen ziet gebeuren, dat het koninkrijk van God nabij is.' 'Die dingen' - welke dingen? We hebben een deel van Jezus' onderwijs gelezen zonet, maar de Heer heeft meer gezegd dan we gelezen hebben. Alleen zou de lezing dan een beetje lang geworden zijn. Toch is het een kwestie van eerlijk bijbellezen om wel alle onderdelen van zijn toespraak mee te wegen. Als ik heel dat onderwijs hier samenvat, schetst Jezus hier de toekomst in drie fasen: Jeruzalem zal vallen, de wereld wordt een chaos en dan komt het koninkrijk van God. Nu is inderdaad Jeruzalem gevallen, 70 na Christus, zoals voorzien binnen één generatie nadat Hij deze woorden uitsprak. En sinds die tijd is val van Jeruzalem toen door de eeuwen heen een blijvend teken dat de drie fasen door zullen gaan. En nu leven wij inderdaad in de tweede fase, de tijd van chaos in de wereld. Dus we kijken uit naar de derde fase, de komst van God en zijn rijk.

[4] De Heer Jezus beschrijft in dat onderwijs waarvan we een deel hebben gelezen een hele serie gebeurtenissen die nu plaatsvinden, die kenmerkend zijn voor de wereld nu. Oorlog en opstand, volk tegen volk, vers 9, Syrië, Congo, Zuid-Sudan. Aardbevingen, hongersnoden, epidemieën, vers 11, Haïti, Noord-Korea, MRSA. Hemeltekenen, vers 11 en 25, ehm... Laten we even inzoomen, vers 25 en 26, want dat soort tekenen kunnen we niet zo gemakkelijk plaatsen of herkennen als die oorlogen en ziekten enzo. 'Dan zullen er tekenen zijn aan de zon en de maan en de sterren, en op aarde zullen de volken sidderen van angst voor het gebulder en het geweld van de zee; de mensen worden onmachtig van angst voor wat er met de wereld zal gebeuren, want de hemelse machten zullen wankelen.'

[5] Wat er met de wereld en de zee gebeurt, aardebevingen en orkanen, daarvan voelen we de bedreiging. Ik was niet graag op 12 januari 2010 in Haïti geweest, of afgelopen zondag op de Noordzee. Die hemeltekenen zijn wat raadselachtiger – maar dat zijn ze al in het verhaal van Jezus. Hij kan verwijzen naar alles vanaf zonsverduisteringen tot oorlogen tussen engelen: 'de hemelse machten zullen wankelen.' Jezus duidt dingen aan, die je zult herkennen als je ze ziet gebeuren. Als je het goed vindt, dan laten we het daar even bij. Niet omdat er niet meer valt te zeggen, maar eigenlijk omdat er altijd al zoveel aandacht gaat naar dat ene onderdeel van wat God gaat doen. Onheilsprofeten misbruiken deze raadselachtige woorden graag om hun eigen gelijk te scoren, of ze het einde van de wereld nu berekenen op 21 december 2012 of op welke datum ook die hun goed uitkomt. Laten we vandaag eens op wat anders letten.

Waar ik op wil focussen is hoe de Heer zegt dat de mensen reageren op wat er in de wereld gebeurt, op al die chaotische gebeurtenissen: met angst. Over lichaamstaal gesproken: je staat te trillen op je benen, je maag keert zich om. Iedere valse profeet maakt er gebruik van: je kunt de mensen angst aanjagen. De Bijbel benoemt het, hoe je als de dood kunt zijn voor dood en leven, engelen en machten en krachten, heden en toekomst, hoogte en diepte, of wat er ook maar in de schepping is. Wij niet uitgezonderd. Dat herken je toch wel?

Volgens mij zie je om je heen mensen op twee manieren reageren als er iets gebeurt wat ze angst aanjaagt – en reageren we als gelovigen eigenlijk net zo. Eerste manier: je zoekt verdoving. Shoppen helpt, chocolade, verslaving zus, verslaving zo. Moment voor jezelf en je voelt je even gelukkig. Of in elk geval: je voelt even geen pijn. Tweede manier: aanpakken. Zijn we allemaal ook goed in: bijvoorbeeld technische oplossingen verzinnen voor al die problemen, Deltaplannen, Iron Domes, derivaten. Maar geloof je werkelijk dat we tegen de zee op kunnen, een einde maken aan oorlogen, aan armoede? De vraag hier is niet of je niks mag doen aan wat je bang maakt. Doe alsjeblieft wat, en aanpakken is beter dan verdoven. Maar de vraag is nu: hoe reageert Jezus?

[6] ‘Kijk naar de vijgenboom en naar al de andere bomen. Als je ziet dat ze uitlopen, weet je dat de zomer in aantocht is. Zo moeten jullie ook weten, wanneer je die dingen ziet gebeuren, dat het koninkrijk van God nabij is.’ Alles wat je angst aanjaagt is als de bloesem die de zomer aankondigt: Gods rijk staat voor de deur. Zegt Christus. Het is niet zo dat de wereld steeds mooier wordt en dat je daaraan kunt zien dat God aan het werk is. De wereld blijft een puinhoop – en dat bewijst dat God komt... Een opleiding die mislukt, een vriend die je kwijtraakt, een ziekte die niet weggaat, ze bedreigen je vertrouwen op God. Maar Jezus zegt: ze zijn de vooraankondigingen van mijn wederkomst. **[7]**

2. Maar dat is toch heel raar, als je dat zegt? Dat zijn toch goedkope woorden, die helemaal geen recht doen aan wat wij meemaken en wat wij voelen? Weet de Heer wel waarover Hij spreekt? Het antwoord is dat Hij dat weet. Hij heeft fysiek ervaren wat het is om één van ons te zijn. De Heer Jezus die hier over de toekomst spreekt en over de klappen die zijn leerlingen zullen krijgen en over de angst bij iedereen, en zegt dat het zijn wederkomst aanduidt, Hij is de Heer Jezus die al eens naar ons toe is gekomen, na de eerste advent, bij het eerste kerstfeest.

Dus is dit het verhaal: eerst is Hij bij ons geweest om als één van ons aan den lijve de ellende die ik aanhaalde uit Paulus' brief aan de Romeinen te ondergaan: de pijn van leven en dood, van

slechte engelen en kwade machten, angst voor vandaag en vrees voor de toekomst, verleiding van hoogte en diepte. En we weten: als wij met onze gebrekkige openheid al merken hoeveel er mis is om ons heen, wat moet Hij dan hebben gevoeld? Wat moet elk gebrek aan liefde, elk onrecht, elke ramp, elke dood Hem hebben geraakt, haast ondragelijk. Maar Hij is het niet uit de weg gegaan.

[8] Het is de eerste zondag van advent, een zondag om vooruit te kijken. Zoals het is valt advent op het noordelijk halfrond in de meest donkere tijd van het jaar. De natuur lijkt je uit te nodigen om naar binnen te kruipen, alles in winterslaap. Hoop voor jezelf en hoop voor de wereld haal je niet uit de wereld of uit jezelf. Hoop komt van buiten, van boven, van Jezus die bij ons kwam om ons te vertellen dat we niet bang moesten zijn, want dat Hij alles wat ons angst aanjaagt op zijn schouders zou nemen, tot en met de dood. **[9]**

3. Ik denk dat je dat dan ook in de praktijk kunt doen. Kijk, de spiegel die de vijgenboom je voorhoudt is niet dat je in geval van een aardbeving dit moet doen en in geval van een hongersnood dat. Daar heeft de Heer wel wat over te zeggen, over omzien naar elkaar en bidden voor elkaar en elkaar in bescherming nemen naar beste kunnen. Maar hier wil Hij dat je diep van binnen doorhebt wat er in ons omgaat en wat er in God omgaat. Waar onze natuurlijk reactie angst is, van binnen uit, je hoofd gebogen, je ogen dicht, je schouders hangen, zegt Hij: 'Kijk omhoog. Ik ben onderweg. Mijn rijk komt.'

Dat betekent dat je wordt uitgenodigd om de klappen op zijn schouders te leggen. Wij mogen hongersnoden en epidemieën, alles wat ons als mensen angst aanjaagt, op zijn schouders leggen. We mogen het toevoegen aan de actielijst van God. 'Heer, ziet U wel wat er kapot gaat? Heer, dat klopt toch niet met de wereld die U in gedachten hebt?' En dit is wat God doet: Hij neemt het allemaal op zijn schouders. Daarmee is het nog niet over, de verwoesting van de tempel niet en wat er verder stuk gaat niet. Maar God belooft: dit is waar het om gaat, dit is waarom Ik kom, dit is wat Ik recht ga zetten.

Daar is wel moed voor nodig. De moed om toe te geven dat je bang bent. De moed om toe te geven dat je zelf niet op kunt tegen de kracht die alles kapot wil maken. De Heer zegt: 'Pas op dat jullie hart niet afgestompt raakt door de roes en de dronkenschap en de zorgen van het dagelijks leven, zodat mijn dag jullie overvalt.' Negeer het niet, laat je ook niet afstompen door weer een ramp, weer een tegenslag. En: 'Wees waakzaam en bid onophoudelijk om te ontkomen aan de

dingen die gebeuren gaan en om voor de Mensenzoon te kunnen verschijnen.’ Laten wij de mensen zijn die verder kijken. Omhoog. Want precies wat er mis gaat laat zien wat God gaat rechtzetten.

[10] Bij mij komen, als de Heer over een vijgenboom spreekt en het uitlopen daarvan, de woorden van een andere profeet van God boven. Joël zei, ik citeerde hem zonet: ‘Vijgenboom en wijnstok geven hun vrucht.’ Dat was een teken van herstel, en tegelijk het herstel, de genade zelf. Een andere profeet van God, Habakuk, ging een stap verder: ‘Al zal de vijgenboom niet bloeien, al zal de wijnstok niets voortbrengen, al zal de oogst van de olijfbom tegenvallen, ..., - toch zal ik juichen voor de HEER, jubelen voor de God die mij redt.’ Dus: al zie ik geen bewijzen van herstel, toch geloof ik in de genade van mijn God. In zekere zin gaat de Heer Jezus nog verder: de tekenen van vernietiging, van aardbeving tot zonsverduistering en alles wat er tussen in zit, mag jij zien als aankondiging van Gods totale herstel, voor jou en ons en deze wereld.

[11] Het is vandaag de eerste zondag van advent, en bij het toelevan naar het kerstfeest is het goed om je te laten aansporen tot het toelevan naar Christus’ tweede komst. Over die dag van zijn komst belijden we als kerk: wij geloven in de opstanding van het vlees en een eeuwig leven. Dat lichaam van je, dat vandaag samenkrimpt van angst, dat lichaam van je zal je nog eens verrassen. In de Catechismus (uit 1563, een tijd van oorlogen en hongersnoden en epidemieën) staat het zo: ‘Welke troost geeft u de opstanding van het vlees? Dat niet alleen mijn ziel na dit leven tot haar Hoofd Christus opgenomen zal worden, maar dat ook dit mijn vlees, door de kracht van Christus opgewekt, weer met mijn ziel verenigd en aan het verheerlijkt lichaam van Christus gelijkvormig zal worden.’ En dan? Dan dit: ‘Welke troost put u uit het artikel over het eeuwige leven? Evenals ik nu al het begin van de eeuwige vreugde in mijn hart voel, zal ik na dit leven volkomen heerlijkheid bezitten, die geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en die in geen mensenhart is opgekomen, en wel om God daarin eeuwig te prijzen.’ Dat is Zondag 22.

Maar hoe zul jet het weten als het zover is? Je zult het weten, niet hier, in je hoofd, maar hier, in je hart, in dat lichaam van je. Niks pijn, niks angst. Je ziet het Lam van God, je hoort de stem van de goede Herder, de stralen van Gods liefde tintelen op je huid. En hier zijn we kerk voor om dit tegen elkaar te zeggen: het kan elk moment zover zijn.

Amen.